

Uredništvo in upravništvu:
Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 6, II. nad-
stropje.
Oglasi po dogovoru.

RESNICA

Izhaja vsako soboto.
Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
Posamezna št. 20 h.

„Pripravljen sem izpolniti opravičene želje Slovanov v okviru monarhije in v sporazumu z drugimi narodi monarhije.“

Besede cesarja Karla .I.

Kaj se pleče za kulisami?

Vlada hoče priti s predlogom za izpremembo ustave. Kak bo ta predlog, pa še noče povedati.

Ministrski predsednik je izjavil načelnikom strank, da se mu zdi primerna pot, stranke pripraviti do sporazuma, ako jim predloži načrt izpremembe ustave, o katerem se naj posvetujejo. A preden to stori, se mora rešiti prvo vprašanje, v kaki obliki se naj to zgodi. Naj se torej stranke zedinijo, ali hočejo obravnavati o izpremembi v ustav. odseku, ali se naj zato izvoli skupen odsek iz obeh zbornic, ali se naj izroči posebni komisiji, in ali se naj tej komisiji, obstoječi iz poslancev in članov gosposke zbornice, pritegnejo izvedenci. Sta nek v imenu Čehov in dr. Korošec v imenu Jugoslovanov sta izjavila, da morata vprašati vsak svoj klub, preden moreta kaj odgovoriti.

V javnost raznašajo pa že dalj časa vesti, da se vsedanem kabinetu pripravlja načrt za izpremembo ustave. In sicer baje izdeluje dotični načrt jugoslovanski minister dr. Zolger, ki je te dni postal tajni svetnik.

Tudi nekatere podrobnosti tega načrta prihajajo v javnost. So razne oblike, o katerih se govori.

O glavnih obrisih te nameravane reforme se sliši, da je omejena samo na dežele v avstrijski državni polovici. S tem je združenje s Hrvti in Srbi izključeno.

Dalje se sprejme baje za načelo, da

ostane dosedanji obseg kronovin in da se ne nameravajo izpreminjati deželne meje. Pač pa se hoče v okviru kronovin izvesti izprememba v škodo deželni avtonomiji. Mesto dosedanje deželne ustave z deželnimi zbori in deželnimi odbori naj bi stopila okrožja. Glede Kranjske zahtevajo nekateri, da bi se razdelila v dve okrožji, in sicer v ljubljansko in dolensko. Namesto deželnega zbora bi stopila dva okrožna zbora, ki bi imela pa manjšo oblast nego sedanji deželni zbor.

Iz ljudskih poslancev izvoljeni deželni glavar naj bi se umaknil okrožnemu glavarju, ki naj bi bil od vlade imenovan državni uradnik, torej nekaj višji okrajni glavar.

S tem bi bila seveda ljudska avtonomija ubita in z narodnega stališča je veliko vprašanje, koliko postane boljše ali slabše.

Kako bo z obmejnimi Slovenci, ni prav jasno. Koroška se ne priklopi Kranjski, ampak ostane Karavanški zid kot deželna meja. Ali se slovenski del določi kot posebno okrožje, je sporno vprašanje, ker nemški Korošci nasprotujejo na vse moči. Slovenski Štajer bi bil jako pripravno upravno telo, a Nemci že delajo z vsemi močmi, da delitev Štajerske preprečijo.

Ptujski župan Ornič zbira nemške čete proti temu načrtu. Saj je šla skozi nemško časopisje pred kratkim vest, da hočejo nemški in štajercijanski župani pod vodstvom dunajskega župana celo pred cesarja, da protestirajo proti združitvi z jugoslovanskim

ozemljem. Nemci sklepajo že protiresolucije. Ta sprejem pri cesarju pa je bil odklonjen. Kako bo na Goriškem, je istotako nejasno. Faidutti s svojo stranko je silno delaven in strogo vladen in glasuje za državne kredite. Italijani so svojo pozicijo sploh znali na previden način ne le ohraniti, ampak celo zboljšati.

Govornik Jugoslovanskega kluba jim je celo ponujal, da si naj razdele v Primorju Italijani in Slovenci interesne sfere. To pač ne diši po Jugoslovanski državi!

Tajinstvena megla leži nad celim načrtom, ki ga baje izdeluje prvi jugoslovanski minister ekscelenca dr. Zolger.

Jugoslovanski klub nosi sedaj veliko odgovornost. Sprejel je od naroda s stotisoči podpisov in z izjavami skoro vseh slovenskih občin potrjeno nalogo, da nam izvojuje na podlagi državopravne deklaracije z dne 30. maja 1917 združenje vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov v okviru monarhije.

Sodili ga bomo po dejanjih.

Kaj je resnica?

Dopis z dežele, 25. februarja.

Pred 30 leti nam je rekel neki župnik, trezno misleč mož: „Iz časnikov se malo-kedaj izve resnica.“ Če je ta gospod tako sodil pred 30 leti, ko časopisje še od daleč ni bilo tako razburkano kakor je sedaj, ko

LISTEK.

Čudne zgodbe in dogodbe.

Piše Janez Obglavljen.

VII.

Jozo Hudorovič za samoodločbo narodov.

Lepo in složno sta živela drug poleg drugega Jozo Hudorovič in Stipe Uzmovič. Barantala sta s konji in jih podkovala, pa sta se pečala tudi z drugačno trgovino. Ker je duša trgovine v tem, da ceneje kupiš in dražje prodajš, sta najrajša kupila zastonj, in da se ni mogel zasledovati dobiček in izračunati vojni davek, sta nakup izvršila ponavadi skrivaj in brez vednosti posestnika dotičnega blaga. Delala sta tako lepo in složno, da je ponavadi Hudorovič ukradel in Uzmovič prodal, ali pa narobe. Potem sta obračunala in vse med seboj pošteno razdelila, tako, da je bilo njuno zaupanje obojestransko in po izkušnji utrjeno. Če bi vsi diplomati tako pošteno delali ne bi prišlo nikoli do vojske.

Jozo Hudorovič se je poročil na levo roko z lepo Maro, in zato je tudi Stipe Uzmovič izprevidel, da človeku ni dobro

samemu biti, in je tudi na levo roko ob mesečnem svitu vzel mlado Baro.

Ob cesti sta si postavila vsak svojo kočjo, da imata zatočišče ob slabem vremenu, ko ni prijetno prenočevati v gozdu, da človeku kaplje na glavo. Nihče ni nič rekel, ker posestnik zemljišča je bil že več let v Ameriki. Zato tudi urad za davek o prirastku na vrednosti nepremičnin ni nič izvedel o tej izpremembi posesti in noben notar ni pri tem nič zaslužil.

Pa od tega časa je padla senca neednosti med Joza Hudoroviča in Stipo Uzmoviča. Kajti lepa Ma a in mlada Bara sta se začeli kregati in sta si nekoč segli krepko v lase.

Tedaj je rekel Jozo Hudorovič: „Svet je dolg in širok. Zakaj bi jaz imel svojo bajto tukaj, da se moja Mara prepira s Štipovo Baro?“ In je razdril svojo kočjo ter jo prenesel dalje ob cesti za tisoč korakov in na novo postavil, češ: „Vsak se vlada po svoje. Mi potomci starih Egipčanov, ki izhajamo od slavnega kralja Ramzesa in smo premerili toliko sveta in smo slavni pod zgodovinskimi imeni ciganov po vsej zemlji, se po takih malenkostih ne damo premetiti.“

Pa je prihrulil nad njega kmet Miha Hrastar, ki je dejal: „Poberi se, cigan, iz

mojega zemljišča! Ta svet je v gruntih bukvah name zapisan in ti nimaš pravice, tu postaviti svoje bajte. Takoj grem k sodniji, če se mi mrha, ne pobereš proč!“

„Kaj meni mar vaše gruntne bukve?“ je dejal Jozo Hudorovič. „Te bukve so za vas, ne pa za nas. Kdaj smo jih mi priznali? To ste si vi kar po svoje naredili in niste nas nič vprašali. Naš narod, ki prihaja od egiptovskega kralja Ramzesa, ima svoje postave in svojo voljo. Tu sem si postavil streho nad svojo glavo.“

Kmet Miha Hrastar je pa dejal, da ga ciganske postave nič ne brigajo, ker se on drži le svoje pravice.

Tedaj je pa dejal Jozo Hudorovič: „Pravica se je izpremenila. Iz Ljubljane je prišlo novo povelje, da odslej velja edino le samoodločba narodov. Doslej so postave veljale za države in za dežele, od zdaj naprej pa si vsak narod sam določi svojo vladno obliko in svoje postave. Vse stare krivice so odpravljene, in največja je ta, da bi ti tukaj edini imel gospodariti. Le poglej, kako hodijo sedaj podpisovati od hiše do hiše za to novo pravico! Tudi ti si se podpisal za samoodločbo narodov! Kaj meni kratiš to pravico?“

Miha Hrastar se je popraskal za ušesi

liko bolj velja ta obsodba časnikarstva za našo dobo. Vse se pretirava ali zmanjšava, zavija, sumniči, razkričava: časopisi so navadno strankarsko pobarvani, vsak piše kakor prija njegovi stranki, resnica in pravica sta tako malokedaj merilo in pravec uredovanju. Kolikrat se po časnikih zavestno laže to ostane kajpada več ali manj javnosti prikrito, da so listi lahko napačno informirani, to je umljivo, ali dolžnost nastane potem, da se take pomote in neresnice pošteno prekličejo in popravijo. Ali kolikrat se to zgodi? Vemo tudi, da časnikar dela hitro in nima časa vsak stavek devati na tehnicar a vkljub temu se občinstvu mora vsikdar priznati pravica, da se mu resnica ne skriva in ne kvari.

Dosedaj smo bili vajeni gledati v časopisju, ki je prihajalo iz „Kat. tiskarne“ še največ poštenosti in možatosti. Če se je tu pa tam vrnil kak „lapsus“, mogoče ga je bilo izgovarjati in zlobnosti se ni moglo zlepa podtikati.

Če pa človek zadnje mesece bere „Slovenca“, se mu ta stari prijatelj čestokrat zdi tuj list in vprašati se mora: Ja, tukaj je zapisano tako — kaj pa je resnica? Kako vendar se more meni nič tebi nič zapisati trditev: Dr. Šusteršič je pisal dotični dopis v „Reichs-pošto“, in kar na to premiso zidati vso polemiko? S koliko predrznostjo se je trdilo: Dr. Šusteršič je kriv vojske! Toda pisava je naravnost hujskanje proti osebi, in to je — greh, gospodje!

Poslanci, katerih štiri leta ni bilo na spregled — Jarc, Demšar — ob času ko so bili kmetje in župani čisto sami sebi prepuščeni, se osmelijo udrihati po dežeinem glavvarju, ki je v času vojske v najtežjih razmerah zastavil vso svojo odločnost v prid ljudstvu. V števil. 42. je prinesel „Slovenec“ neko pojasnilo, ki pojasnjuje le to, da imajo nekateri kolovodje mladinev smeti pred svojim pragom — kakošen izdajalski škandal so bili tisti dopisi v „Grazer Tagespost“ — tako, da se res odpirajo oči tudi takim, ki so prej mižali. Nam je jugoslovansko vprašanje resna stvar. Politične razmere nas silijo, da smo za majske deklaracije in sicer v polnem obsegu. Kakor se pa to vprašanje rešava, je žalostno! Kakor je videti smatrajo to nekateri za glavno sredstvo za dosego Jugoslavije, da se dr. Šusteršiča — ubije! V politiki ni hvaležnosti, da se tako brutalno ravna z možem, ki je

skoro 30 let delal krščansko politiko med Slovenci, to je odveč.

Polno listov je na Hrvaškem, in vsak svojo pesem trobi. Iz tega naj pride ujedinjena Jugoslavija.

Majska deklaracija zahteva Jugoslavijo pod avstrijskim žezlom. Nam ta dostavek ni za parado, in za parado gotovo tudi ni bil dr. Kreku, ki ga je menda zahteval, vsaj v „Zori“ 1913 str. 81 — ravno pred svetovno vojsko se dr. Krek naravnost obrača zoper tiste, ki smatrajo za izdajalca slovenskih interesov vsakega, kedor hoče v okviru monarhije rešiti to vprašanje. Vdanost do vladarske hiše in politična pamet zahtevata pristavek pod „avstrijskim žezlom“, in delali bi krivico dr. Kreku, če bi sodili, da njegov dalekovidni politični talent ni tega iz prepričanja zahteval. Svetovna vojska nam je v obilni meri dokazala, da so majhne države za — nič. V miru so za domače prepire, v vojski pa za toliko časa, dokler drugi hočejo. Srbija, Črnagora, Rumunija, Belgija so padale po vrsti, ko so nastopile proti razmeram, ki so bile močnejše od njih. In Poljsko, Litavija, Ukrajina, oskubljen Jugoslavija — zakaj so tako Nemcem in Lahom pri srcu? Ker bi z njimi lahko pometali. In sedaj hočejo za bodočo Jugoslavijo jedni avstrijskega cesarja, jedni kralja Petra, jedni pa niti Karola in niti Petra, ampak — republiko! No Slovencem v tej republici ne gratuliramo. Tu je polom v nazorih kakor na nebu, kedar se zvezde utrinjajo. To razodeva, da manjka voditelj in discipline. Mi capljamo za Rusijo. Ali se ne smeš s tem važno jugoslovansko vprašanje in vprizarja nevarnost, da bo potekel zgodovinski moment, ko se za Jugoslovane ne bo ničesar doseglo.

Torej proč s farbarijo! Resnica nad vse! V teku vojske se je lažnjivost med ljudstvom strahovito razpasla. In naši listi, ki naj bi bili res narodu povsod vzgojitelji, ne bi dvigali visoko prapor resnice! Ne katoliška načela na papirju, katoliška načela v dejanju — to je glavna stvar. Prevdarimo: kakršna prihodnost nas čaka, če pride pri ljudstvu ob kredit tisto časopisje, do katerega je imel dosedaj veren narod zaupanje. Ali bo mogoče to popraviti? I. M.

Mir z Rusijo.

Z Rusijo je sklenjen mir. Ta svetovni dogodek je tako velikanskega pomena, da

in je šel domov, češ: „Bomo videli, kaj bo iz te nove pravice! Sem res nekaj podpisal davi, ko je prišla Frinčeva Micka z nekim papirjem, pa nisem pogledal, kaj je bilo. Nemara sem podpisal, da odstopim ta svet temu črnemu ciganu! Človek naj nikar nič ne piše! Nikoli več nič ne podpišem. Iz pisanja nastane sam zlodej.“

Res je bil Miha Hrastar nekaj podpisal, pa ni vedel, kaj je bilo. Samo za novo državo, to si je zapomnil, a kakšna bo, tega ni pogledal, in zdaj, glej spaka, pa se ta pretkani cigan že sklicuje na njegov podpis in hoče imeti bajto na njegovem svetu! Samoodločba narodov — ta je bila pa tudi vmes, ko so ga nagovarjali, naj podpiše. To je res! Zlomka vendar! Zdaj pa cigan zahteva samoodločbo zase!

Res je bilo prišlo povelje iz Ljubljane, da se naj vse podpiše za jugoslovansko državo. Vsi napredni ljudje so se oprijeli tega povelja in so predlagali v občinskih zastopih, da se naj vsi možje izrečejo za novo državo. To se je možem zdelo jako dobro, ker so si mislili: V novi državi bo morda bolje, pa podpišimo!

Potem je prišlo povelje na ženske, naj tudi one podpišejo. Napredne gospodične so si to k srcu vzele in so nabirale pod-

piše, da je bilo veselje. Stotisoč podpisov je bilo na papirju, kakor bi trenil. To je bilo za jugoslovansko državo, ki je bila vsem jako pri srcu.

Pa glej, kako sovražnik nikoli ne miruje! V sosednem Kočevju niso hoteli nič slišati o jugoslovanski državi, ampak so hoteli imeti svojo Kočevsko državo na podlagi samoodločbe narodov! Rekli so: Če bo pri vas nova država Jugoslavija, bo pa pri nas tudi nova država Kočevija! In ti so izdali proti Jugoslovanski deklaraciji svojo kočevsko deklaracijo. Bes jih lopi!

Pa kje bo meja med Jugoslavijo in med Kočevijo? Tu je nastal velik spor, v katerem se je vmešal Jozo Hudorovič, ker se je v njem oglašil velik duh njegovega praočaka egiptovskega kralja Ramzesa in ga je navdihnil z dalekosežnimi načrti na podlagi samoodločbe narodov. Naj bes lopne tudi njega! A mi moramo tudi to zapisati brez pridržka, ker vestni zgodovinar ne sme ničesar zamolčati.

Razširjajte „Resnico“!

ga komaj pojmemo. Mir z Rusijo, s to ogromno državo, največjo silo sveta, ki je še pred kratkim legla na nas z vso veliko težo in nas grozila streti. Mir z Rusijo, ki je nedavno še hotela spraviti pod svojo oblast veliki del zemeljske oble med Tihim Oceanom in Sredozemskim morjem, med Ledenim morjem in Indijskim oceanom.

Pa kak mir je to? Ne mir z Rusijo, ker Rusije ni več! Z viška svoje moči je padla v kratkih letih v popolno razsulo. Padlo je mogočno carstvo, ki je zvezalo najrazsežnejše pokrajine v samodržstvo ene roke. Samodržstvo se je hotelo razvijati vedno bolj na zunan in vedno nove pokrajine podvreči svoji oblasti, a notranja moč tega ni zdržala. Zunanje vojske, ki naj bi nesle moč Rusije v sosedne pokrajine, so s težkimi udarci razrahljale notranje telo. Močna na zunan je bila Rusija vedno slabejša na znotraj. Železna roka carskega absolutizma z birokracijo in militarizmom ni mogla ohraniti notranjosti in ravnotežju. Porazi na fronti so razbili železni obroč, ki je držal narode v močnem objemu, in ko je padla carska oblast pod naskokom revolucije, se je cela država razrušila v kose, med prebivalstvom pa divja notranji boj, ki je razdejal celo družbo, ki je pognal v boj stan proti stanu in povzročil neizrečeno zmešnjavo.

Rusija ni sklenila miru, ampak se je onemogla zgrudila na tla ter je morala molče sprejeti pogoje, katere ji je narekovala zmagovita Nemčija. Notranja revolucija je izbila armadi orožje iz rok, in državna zgradba se je porušila.

V zmislu mirovne pogodbe se je Rusija trajno odrkla sledečim ozemljem, ki bodo svojo usodo uredila v sporazumu z Nemčijo in Avstrijo: 1. Poljska 113.820 km² in 13.500.000 prebivalcev; 2. Litva, to so ruske gubernije Kovno, Grodno, Vilna 121.840 km² in 5.806.000 prebivalcev; 3. Kurska 27.286 km² in 798.300 prebivalcev. — V zmislu člena 6. mirovne pogodbe odpokliče Rusija svoje čete iz Ukrajine, Estonske, Livonije in Finske. Ukrajina in Finska ste samostojni državi. Estonska in Livonija ostaneta okupirani od Nemčije, dokler ne bodo ustvarjene za ti dve deželi posebne uredbe.

Ukrajina šteje 620.947 km² ter 34.965.000 prebivalcev. Finska ima 373.600 km² ter šteje 3.241.000 prebivalcev. Estonska 20.248 km² ter 507.000 prebivalcev, Livonija 47.030 km² ter 1.747.000 prebivalcev. V zmislu člena 4. mirovne pogodbe se mori Rusija odreči okrajem Ardaham, Kars in Batum, ki šteje skupno 25.700 km² s 500.000 prebivalci. Ti okraji naj si uredijo svoje notranje zadeve v sporazumu s Turčijo.

Tem deželam se je morala Rusija odreči v mirovni pogodbi. Rusija se ima za strašni diplomatski poraz zahvaliti svojemu zastopniku sodruhu Trockemu. Če bi bil Trocki sklenil mir takrat kakor Ukrajina, bi ga bil veliko ceneje dobil. A on je napovedal Ukrajini vojsko in se je miru izognil. Zdaj je po novih porazih moral sprejeti, kar mu je Nemčija diktirala.

Mir je podpisan in sklenjen. A zastopniki Rusije, ki so podpisali mirovno pogodbo, so takoj nato izjavili, da so storili to le prisiljeni, ne pa iz svobodne volje. Ta mir — so izjavili zastopniki Rusije — ni sporazumen mir. Nemški ultimatum, je rekel Sokolnikov, je zadel Rusijo v stadiju demobilizacije, ko se ni mogla braniti. Rusija podpiše pogodbo, ne da bi vstopila v pogajanja.

To je čuden mir, ki ima v sebi kali novih bojev. Nikdar še ni tisti, ki je bil premagan, rad podpisal miru, ki mu je bil vsiljen po orožju. A če ga je podpisal, ga je moral držati. Rad ali nerad — beseda

in podpis velja. Pri revolucionarjih pa zvestoba dani besedi sploh ne velja, kajti bistvo revolucije je, da prelomi vsak red in vsako obveznost. Na tem stališču stoje boljševiki, ki danes zastopajo Rusijo, zlasti jud Trocki.

A ravno tako se lahko Rusija vprašuje: Ali je pa sodrug Trocki opravičen zastopati Rusijo? Ta mož, ki je le po prevratu in po lokavosti dobil priložnost, da je obravnaval v imenu cele države? Če se je Rusija zakonitega viadarja — carja — iznebila, ali bo priznala to, kar je sodrug Trocki podpisal, zlasti če ta sam pravi, da je podpisal le zato, ker drugače ni mogel?

Avstrijski zastopnik Mery je Trockemu odgovoril, da je ruska delegacija imela časa in priložnosti dovolj, da je vse določbe premislila. Če sedaj načrt pogodbe v celoti sprejme brez pogajanja, nima pravice, se pritoževati, ampak je zato sama odgovorna. Države četverozveze so nedolžne na slabem položaju Rusije. Obravnave v Brestu so trajale dva meseca pri popolnem premirju. Časa za miren premislek in za pogajanja je bilo torej dovolj, saj je bil ves material že prej preračunan.

Nemški zastopnik je izjavil, da mir ni imperialističen, ker se sklepa po načelu „brez aneksij in brez kontribucij“. Nemčija nima namena, protirevolucionarno gibanje podpirati v Rusiji, a države četverozveze nočejo in tudi ne morejo trpeti, da bi boljševiki zanesli revolucijo čez njih meje.

Bolgarski zastopnik je izjavil, da so prišli zastopniki četverozveze v Brest, da sklenejo trajen mir, ne pa da položijo kati za bodoče vojske. Izjave Sokolnikove pa s tem ne soglašajo. Bolgarija in njeni zavezniki niso hoteli Rusije posiliti, če se pa sedaj nahaja Rusija v takem položaju, je to samo posledica njene kratkovidne politike.

Mir je bil podpisan dne 3. marca 1918 ob 5. uri popoldne.

Rusija razkosana. Bodoči položaj.

Vsled miru, ki so ga boljševiki podpisali v Brestu Litovskem, izgubi Rusija skoraj tretjino svoje evropske posesti. Nemčija bo iz nekdanje zapadne Rusije organizirala sedem držav: 1. Ukrajino, ki obsega nekdanje ruske gubernije, Velinsko, Podoljo, Kijev, Jekaterinoslav, Harkov, Poltava, Černigov; 2. Litvo, katere obseg še ni znan. Najbrž bo sestojala iz gubernij Kovno, Grodno in Vilna; 3. Poljsko, ki obsega 10 gubernij; 4. Kuronsko; 5. Finsko; 6. Estonsko in 7. Livlandijo. Poleg tega so se na Ruskem osamosvojila sledeča ozemlja: Besarabija, ki jo imajo danes zasedeno Rumuni, Krim, ki je v rokah Tatarov, uralska republika, v okolici Kaspiškega morja, Kavkazija, o kateri smo slišali, da je ustanovila svojo vlado. Nadalje se je tudi Sibirija konstituirala kot posebna republika in poroča se, da so tudi donski in kubanski kozaki organizirali svojo posebno avtonomijo.

Ta velikanska izpremembra, ki je prišla tako naglo, pretresa velik del Evrope in Azije. Treba bo velikih bojev, da se v tej zmešnjavi doseže ravnotežje.

Veselim se miru iz srca. Ne moremo se pa prav iz srca veseliti vsebine mirovne pogodbe. Bolje bi bilo, veliko bolj, da bi bila Nemčija postopala z Rusijo bolj ozirljivo. Mir, kakršen je zmagovita Nemčija naložila poraženi Rusiji, je nasilen mir. Tak mir je trenutno Nemčiji v korist — trajno pa vsebuje nevarnost novih vojska. Prva dolžnost državnikov je danes, da ustvarijo trajen mir, to pa zamore sloneti le na sporazumu in prijateljstvu narodov. Ruski mir bi bil tedaj veliko več vreden, če bi bil tak, da bi rodil od-

krito prijateljstvo, dobro soseščino mej prizadetimi narodi. Nasilen mir pa ima to slabo stran, da rodi novo sovraštvo — iz sovraštva narodov pa se porajajo nove vojske. — V tem smislu pišejo tudi mnogi nemški listi.

Za sedaj se seveda ne da nič več spreminiti in moramo le želeči, da bi se sčasoma vendarle obnovilo staro nekdanje prijateljstvo mej Rusijo in habsburškim cesarstvom. Mi cenimo in ljubimo dobri ruski narod, ki je brez lastne krivde zašel v nesrečo — ki pa je še vedno dosti velik in ima na svoji zemlji zadosti bogastva, da se v doglednem času opomore do nove veljave v Evropi.

Svetovni mir na potil

Mir z Rusijo je gotov in vse kaže, da tudi Rumunija ne bo mogla drugače, kakor hitro poravnati se z osrednjimi velisilami. Če bi se Rumunija branila miru, bo njena vojna sila brez dvoma v par tednih popolnoma uničena. Brez ruske pomoči je Rumunija brez moči. Na celem vzhodu tedaj ni več vojske.

Osrednje sile so zdaj v položaju, vreči vse svoje moči proti Lahom, Francozom in Angležem.

Osrednje sile so pa ob enem tudi v srečnem položaju, dobivati živila in razne surovine iz vzhodnih dežel: Ukrajine, Rusije in Rumunije.

Položaj osrednjih vlasti se je sedaj tako nečuvno zboljšal, da smemo brez pretiravanja reči: dosežena je prva etapa do splošnega svetovnega miru. Vsi naši sovražniki morajo odslej čedalje bolj uvidevati, da nas premagati ne morejo in izstradati tudi ne. Zato morajo pri njih čedalje več pridobivati tiste struje, ki delajo za spravi mir pod parolo! **Dosti je morije, narodi se morajo sporazumeti in spraviti!**

Dejanski delajo mirovne struje francoski, angleški in laški vladi mnogo preglavic. Te struje naraščajo od dne do dne kljub vsemu preganjanju, še bolj bodo pa narastle sedaj, ko je propad Rusije svarilno znamenje.

Angleški državnik Runciman je te dni izjavil, da ni zadovoljen s stališčem angl. ministra vnanjih zadev, Balfourja, glede pogajanj z osrednjimi silami odn. z Nemčijo. Balfour je bil odklonil nato pogajanje. Runciman pa pravi, da do sporazuma sploh ne more priti, če se odklanja vsak razgovor. Runciman je odločno za to, da se razgovore takoj začne in je pristavil, da si noben pameten človek ne sme domišljati, da bode Anglija v zvezi s Francijo itd. narekovala osrednjim državam mirovne pogoje. Mirovni pogoji se dajo marveč ugotoviti le po poti pogajanja in posvetovanja.

Tako Anglež Runciman. To so pametne besede, ktere podpišemo. — Razgovarjati in pogajati, sporazumeti se je treba, to je edina pot ki pelje do miru.

Delavska konferenca v Londonu za mir.

Te dni so zborovali v Londonu delavski zastopniki nam sovražnih držav. Italije, Francije, Anglije itd. Izrekli so se odločno za sporazumni mir in sklenili poslati k predsedniku ameriških zvez. drž. Wilsonu deputacijo, da se z njim dogovorja o končanju vojske. — Ta sklep je bil storjen z velikansko večino. Zlasti angleško delavstvo stopa odločno v ospredje za svetovni mir.

Francoski listi zato ostro napadajo londonsko delavsko konferenco in pišejo o „veleizdajstvu“. — Pa jim ne bo nič pomagalo, kajti ljudstvo je povsod sito vojske. Tudi francoska in angleška vlada se bodeta kmalu morale sprijazniti z mislijo na med-

narodno spravo. — Vojni hujšaki vseh narodov zmerjajo kot „izdajalce“ vsakega, ki ne trobi ž njimi v isti rog. Vsi ti vojni hujšaki so „potuhnjeni narodnjaki“, zatrjujejo slovesno da so tudi za mir — v resnici pa zavajajo ljudstvo dosledno v čedalje hujšo nesrečo.

Izgledi za mir.

Nemški pohod v Rusijo se je vršil brez ovir. Rusija je brez armade, ljudstvo v Rusiji brez volje za nadaljevanje vojne, nemške čete imajo lehek posel. Ruska revolucija je uničila rusko armado, napravila je veliko rusko državo za brezobrambni plen. Kulturo nízko stoječi, pisanja in čitanja nezmožni, od nacionalnega čuvstva neprožeti, od nobene višje politične uvidevnosti nenapolnjeni ruski kmet je bil nezmožen, da bi branil svojo domovino in svojo revolucijo proti zunanjemu sovražniku, kakor hitro je odnehala trda disciplina. Nemčija je bila naenkrat pred dejstvom, da je njen največji sovražnik, sovražnik, pred katerim je imela največ strahu, brez odporne sile. Izkušnja je bila velika, da se izkoristi slabost sosedova. Sedaj je zmagala ona smer nemškega imperializma, ki je pripravljena za sporazumen mir na zapadu, če se poveča Nemčija proti vzhodu. Zato je sledil „mirovnemu ultimatumu“ na vzhodu zadnji Hertlingov govor, ki ponuja nasprotnikom na zapadu mirovna pogajanja na temelju posestnega stanja pred vojno. Nemčija je sedaj pripravljena, da se odreče vsem osvojitvam na zapadu, da spravi na varno novo oblikovanje v vzhodni Evropi, ki ga je vsilila Rusiji. Usoda sveta je sedaj odvisna od tega, če so pripravljene Amerika, Anglija in Francija za mir na taki podlagi. Nekatera dejstva govore za to, a druga proti. Razkosanje velikanske ruske države pomenja silno ojačenje nemške moči. Francija si ne bo upala pričenjati nobene vojne več proti Nemčiji, kakor hitro se ni treba bati Nemčiji več ruskega velikana na vzhodu. Prav tako se bo morala bati Italija vojne proti Avstro-Ogrski, kakor hitro ni več ogrožena donavska monarhija od Rusije. „Evropsko ravnovesje“ kakor je obstajalo pred vojno, ne obstoja več. Toda ravno ohranitev evropskega ravnovesja je najvažnejši vojni cilj Anglije in Amerike, ki le tako dolgo lahko vladata kot razsodnika nad kontinentalnimi državami, dokler drže te države druga drugi ravnovesje. Zato bodo občutili nemško zmago na vzhodu v Franciji kakor tudi v Italiji, na Angleškem kakor v Ameriki za neznošen poraz. Mnogo jih bo tam, ki bodo zahtevali, da je treba nadaljevati vojno, dokler ne bodo osrednje države prisiljene, da se odrečejo svojim osvojitvam na vzhodu. Po drugi strani pa bo ojačila nemška zmaga na vzhodu mirovno gibanje na zapadu. Ker mnogo bo tam takih, ki bodo mnenja, da je sedaj vojna proti centralnim državam brez izgleda na dober konec. Nemogoče bo premagati vojaško centralne države, kakor hitro lahko razpolaga Nemčija z vso svojo armado na zapadu; nemogoče bo jih izstradati, kakor hitro lahko dobivajo centralne države živila in surovine iz vse vzhodne Evrope. Nemška zmaga na vzhodu bo torej po eni strani ojačila na zapadu odpor proti miru, a ojačila bo tudi mirovno stremljenje. Kateri od teh učinkov bo močnejši, tega ni mogoče predvideti. Mnogo bo odvisno od tega, koliko hočejo centralne države dovoliti svojim sosedom na zapadu in jugu, da dobe njihovo potrdilo k preuredbi na vzhodu.

Nemiri se razširjajo po vsej Irski.

V zadnjem času se je položaj po vsej Irski neprestano poslabševal. Nemiri, povzročeni od „šinfenerjev“, se razširjajo po vsej Irski. Gola resnica je, da ne velja kraljev

ukaz v okrožjih Clare, Slijo, Roscommon in Mayo nič več. V nekem kraju okrožja Clare ima policija vsak dan spopade s četami živinskih trgovcev in poljedelskimi delavci. Vsak dan razrezujejo brzojavne žice in polagajo drevesa preko cest, da ovirajo na ta način gibanje vojaštva in policije. V zapadnih okrožjih konfiscirajo vsak dan v imenu irske republike farme. Lynch, ki se nazivlje „zastopnik za živila sinfeinerjev“, je preprečil v Dublinu izvoz prašičev na Angleško in javno se je izjavil, da bodo preprečili sinfeinerji ves izvoz mesa.

Pritisk angleškega delavstva na vlado.

Thomas, vodja železničarjev, se je v angleški zbornici izrazil, da ne pozna večje nevarnosti za Anglijo, kakor če bi morala vlada skleniti mir pod notranjim pritiskom. Če bi na Angleškem izbruhnila revolucija, bi celo deželo v nekaj dneh uničila. Angleško delavstvo obstoja na zahtevah, da se skliče mednarodna konferenca. Thomas je pristavil, da je nekaj njegovih somišljenikov že odšlo v Pariz, da začno s pripravami. Vsaka vlada, ki bi poskusila udeležnike te konference ovirati pri njihovi nameri, bi prevzela vso odgovornost na se za najtežji udarec, ki bi utegnil zadeti Anglijo.

Združene države so v skrbeh zaradi pomanjkanja hrane med zavezniki.

Iz Washingtona poročajo: Položaj hrane v zavezniških državah Evrope je resnejši, ko je pa bil v kateremkoli času od začetka vojne in navdaja ameriške uradnike z veliko skrbjo. Oficijelna poročila naznanjajo veliko pomanjkanje v Angliji, Franciji in Italiji.

V svojem kabelgramu živilski administraciji opisuje angleški živilski nadzornik Lord Rhondda položaj v Angliji in Franciji kot kritičen in zaključuje z besedami:

„Situacijo opazujem z veliko bojznijo.“

Kabelsko poročilo francoske vlade naznanja, da se je popisal pridelek pšenice in da se bo prikrajšala uporaba kruha in bo dovoljeno dnevno samo 7 unč kruha za osebo, razun za zelo siromašne in za one, ki opravljajo težka ročna dela. V Italiji razmere niso niti tako dobre kot v Angliji in Franciji.

V Angliji so takoj pričeli s prisilnimi racijami; najprej je meso podvrženo kontroli. Nato pride na vrsto razdelitev sirovega masla in margarina in ko bo postalo redko, bodo dodali drug živež. Vsa poglavitejša hrana je omejena.

Jugoslovansko vprašanje.

Deseti mesec že teče, kar se je podala v državnem zboru državnopravna deklaracija in se zahteva od vasi do vasi, od hiše do hiše njeno uresničenje z odločnim naročilom državnim poslancem, da morajo izvesti združenje Slovencev, Hrvatov in Srbov. V neštevilnih člankih in govorih se je naglašalo, da je to naš minimalni program, to se pravi, da je združenje vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov v okviru monarhije šele začetek še nadaljnjih pridobitev, ki jih ima Jugoslovanski klub v svojem nadaljnjem programu.

Poslanci Jugoslovanskega kluba so vezani s tako odločnim naročilom, da brez izvršitve svojega minimalnega programa ne smejo več pred svoje volilce.

Tri pota so mogoča za izvršitev jugoslovanskih zahtev:

1. Lastna odločitev vladarjeva izven ustave. Zato bi se prekinila ogrska in avstrijska ustava in v tej dobi bi vladar iz lastne moči diktiral novo ustavo z jugoslovanskim kraljestvom.

2. Zmaga antante, po kateri bi se monarhija razbila in iz njenih kosov ustvarilo novo državno telo.

3. Ustavna pot, ki vodi skozi poslansko in gosposko zbornico v avstrijski in skozi poslansko in magnatsko zbornico v ogrski državni polovici. Ta pot zahteva, da se dobi v vseh teh zbornicah večina, ki bi se zedinila za izpremembo ustave v jugoslovanskem smislu.

To so tri mogoče poti. Jugoslovanski klub naj sedaj opraviči zaupnice, ki so se mu nabrale širom domovine, ki nestrpno pričakuje sedaj, da besede postanejo dejanja.

„Jugoslovanska vera.“

„Ženski svet“, ki ga „Slovenec“ tudi slovenskemu ženstvu priporoča, je pisan popolnoma svobodomiseln. V februarški številki se pritožuje proti „megleni in tajinstveni veri popovski“ in zahteva ono „istinsko vero, ki bi pregnala tista nepotrebna papagajska učenja: Ne kradi, ne ubijaj, ne prešestvuj... in ki bi očuvala novo prekaljeno vero jugoslovansko.“

Dalmatinci v Italiji.

Iz Avstrije v Italijo pribegli Dalmatinci, med katerimi je več vojakov in oficirjev, ki služijo prostovoljno v italijanski armadi, so imeli zborovanje, na katerem so protestirali proti londonskemu dogovoru, ki izroča Italiji Reko, Dubrovnik in Kotor, kakor je bil prečitan v italijanski zbornici 13. februarja t.l.

Pašić o Jugoslovanih in Italijanih.

„Corriere dela Sera“ objavlja s Krfa datirani razgovor s srbskim ministrskim predsednikom Pašićem. Pašić izjavlja, da se med Srbi polagoma širijo simpatije za Italijo. Prvi cilj Italijanov in Srbov je razkosanje Avstro-Ogrske in temu cilju bi morali tudi pripomoči Čehi. Pašić smatra, da je ofenziva neobhodna, in da mora ententa sedaj, ko se bliža velika odločitev, doprinesiti največje žrtve. Balkanska vprašanja se dajo radikalno rešiti le z zvezo Slovanov z Italijani. — Pašiću se opešal um: on hoče deliti monarhijo, ki ga je temeljito premagala.

Svojega naroda ne zatajimo!

Kakor zvemo se je za deklaracijo izjavilo tudi glasilo dalmatinskega poslanca Ivo Prodana „Hrvatska Kruna“ v Zadru. Te dni je priobčil ta list članek: „Češka, mažarska in hrvatska historična baza je, da Mažari in Čehi po svoji akciji za samostojnost niti za dlako ne odstopajo od svojega pravega imena. List pravi, da bodi to tudi Hrvatom vodilo, da se ne odmaknejo od svojega imena. Vsaka druga novotarja in megla bi jim škodila in bi šli le na led svojim nasprotnikom, ki vedo, da bi njihove struje lažje delovale, ako se prekrstimo in se ločimo od svojega starega imena.“

Sonino hoče slovensko zemljo.

V italijanski zbornici je izjavil italijanski zunanji minister Sonino: „Naše zahteve do Avstro-Ogrske temelje na narodni misli in legitimni varnosti na morju in na suhem. Mi hočemo le to majhno mero varnosti za vojaško strateško mejo.“ Z drugimi besedami se to pravi: toliko naše zemlje in naše obali naj se odcepi od Avstrije, kolikor je Italijan potrebuje. — Sonino se je v zbornici izjavil za odločno nadaljevanje vojske.

Najnovejša formula za jugoslovanske zahteve

je naslov, pod katerim prinaša glasilo Jugoslovanskega kluba Hrvatska Država poročila o sklepih za jugoslovansko deklaracijo, namreč: „Narodno glasovanje za brezpogojno samoodločbo.“ O samoodločbi smo od raznih profesorjev in demagogov že mnogo slišali. Oni, ki stoje na katoliškem stališču, razlagajo samoodločbo narodov v

takem smislu, ki je vezan na pogoje npravnosti, prava, obstoječih mednarodnih in državnih obveznosti in oblik. Brezpogojna samoodločba naroda je pa prosta vseh vezí. Ali ne bi hotel Jugoslovanski klub razložiti, kaj si misli pod brezpogojno samoodločbo? Mi razumemo brezpogojno samoodločbo kot anarhijo ali najmilejše rečeno kot radikalno svobodomiseln republiko.

Če se že take fraze med ljudstvo mečejo, naj izvolijo gospodje tudi povedati, kaj ž njimi hočejo!

Hrvatska stranka prava

je na svojem zborovanju sklenila resolucijo, v kateri izjavlja, da je razvoj dogodkov opravičil in utrdil obstoj stranke prava, katera se od svojega početka vojuje za uresničenje tisočletnega prava samoodločbe hrvaškega naroda v smislu programa od leta 1894 in njegovega demokratičnega duha. Dalje izjavlja stranka, da hoče vztrajati v najodločnejši borbi za težnje hrvaškega naroda, obsežene v programu iz leta 1894, v borbi za čisto hrvatstvo proti meglenim idejam, ki niso drugo, nego napadi na hrvaško državno in narodno individualnost.

Dr. Milobar je na sestanku govoril o političnih razmerah ter dejal: Jugoslovanski pokret je v svoji splošnosti pojem, ki mu je obseg meglen, a vsebina fikcija. Ima dve oficijelni definiciji, ki sta ločeni po nasprotstvu dinastij in državnih mej. To sta majniška deklaracija dunajskega jugoslovanskega kluba in Pašić-Trumbićeva. Med tema dvema deklaracijama je še cela vrsta drugih, ki eno ali drugo stališče modificirajo ali združujejo zahteve iz obeh. Preko cele zmešnjave še pomagajo ekstremi s pomočjo fraze o maksimalnem in o minimalnem programu. Celi jugoslovanski pokret nosi vsled tega v sebi kal razsula. Zato se stranka prava trudi, da združi vse poštene hrvaške elemente v borbi za hrvaško stvar.

Zagrebska policija preganja Jugoslavijo.

Dne 2. marca so se sešli v Zagrebu politiki, da se posvetujejo o ujedenju Slovencev, Hrvatov in Srbov. Zastopniki so prišli iz Hrvaške in Slavonije, Slovenije, Bosne in Hercegovine, Istre in Medjimurja. Ko je pričel govoriti dr. Korošec je vdrila policija v dvorano in zahtevala, da se udeležniki legitimirajo. Prišlo je okoli 15 policistov. Udeleženci so se legitimirali, obenem poslali deputacijo k banu, da protestira proti takemu nastopu policije. Ban je je končno dovolil zaseben razgovor in zapovedal, da se vrnejo legitimacije udeležnikom. Zborovalci so nato zborovali v zasebnem stanovanju. Dijaki so priredili takoj demonstracijo in potem še ob odhodu drja. Korošca ki so ga na kolodvoru dvignili na rame. Prišlo je pri demonstracijah do spopadov in več oseb je bilo aretiranih. Dunajski listi poročajo, da je bilo pet oseb ranjenih, med temi dve osebi težko. Sklenili pa so izjavo, ki naglašá potrebo koncentracije vseh strank, ki stoje na stališču samoodločbe za ustanovitev narodne, neodvisne države Slovencev, Hrvatov in Srbov. Kvalitacije in Hrvatske stranke prava ni bilo blizu.

Izdana deklaracija z dne 30. maja.

Zanimivo je, da nova zagrebška deklaracija nič več ne omenja okvirja habsburške monarhije, kakor ga je majniška deklaracija še povdarjala. Treba je bilo majniško deklaracijo tako popraviti, da postane enaka krfski. Zato tudi v novi zagrebški deklaraciji ni več niti besedice o hrvatskem zgodovinskem državnem pravu. Tako so odpravili deklaracijo z dne 30. maja. Čedni ljudje. Do kedaj bo pač „Katoliško tiskovno društvo“ proti svojim pravilom podpiralo taka vedno jasnejša prizadevanja?

Kraljevič Mirko umrl.

Na Dunaju je umrl v sanatoriju črnogorski kraljevič Mirko. Bil je drugi sin kralja Nikite, star sedaj 39 let, in je bil namenjen za prestolonaslednika, ker je starejši Danilo radi osebnih razmer sam večkrat izjavil, da si ne želi črnogorskega prestola. Danilo je živel najraje na Francoskem, koder je imel svoje zveze, Mirko pa je bil pristaš Avstrije in nasprotnik rusofilske politike. Ko je pred dvema letoma bila Črnagora od naših čet zasedena, ni bežal Mirko z očetom čez morje, ampak je ostal na mestu in se vdal našim četam. Težko bolan je prišel v sanatorij, koder je sedaj umrl na krvavenju pljuč. Njegova vdova s tremi sinovi živi na italijanskem dvoru.

Sedaj bo najbrže zopet Danilo verjetni naslednik na prestolu. S smrtjo Mirkovo se je za Črnogoro položaj poslabšal, kajti Mirko bi bil s svojo miroljubno naravo ustvaril pravo vez med monarhijo in Črnogoro, ki bi vodila do sporazuma.

Politični pregled.**Cesar vrhovni poveljnik mornarice.**

Cesar Karl je prevzel osebno vrhovno poveljstvo čez mornarico. Iz tega se sklepa, da bo mornarici za bodočnost namenjena važna vloga.

Strahote ruske revolucije.

Revolucijo začeti ni težko, a kaj potem? Ljudske mase napolniti z nezadovoljstvom, jih nahujskati zoper oblasti in jih upijaniti z velikimi obljubami, to se da narediti. A če je požar zaneten, ga ni mogoče pogasiti.

To izkušajo zdaj boljševiki. Spravili so celo državo v revolucijo, a revolucionarna vlada sedaj ne more narediti reda. Ropa in pleni se po državi, in zgled, ki ga je dala vlada z zaplembo zasebnega imetja, posnemajo sedaj revolucionarne tolpe po svoje. Imovitejši ljudje beže na vse strani, da bi se rešili. Sedaj se izkušajo rešiti v Sibirijo ali v Kavkaz. Ljudski komisarji, ki so jih boljševiki nastavili, nimajo nobene oblasti več, ker vsak lokalni revolucionarni svet dela, kar hoče. Vlada sama se v Petrogradu več ne čuti varne in gleda, kam bi se rešila. Častniki in carski uradniki so brez sredstev in si morejo kot cestni pometachi ali delavci služiti kruh, če ga dobe pri splošni zmedii.

Ruske države, nekdanje prve svetovne velesile, na katero je vsa antanta stavila svoje nade, ni več. Razkosana in raztrgana se mesari Rusija sama, in posamezni deli, ki žele priti do miru in reda, kličejo bivšega sovražnika na pomoč. Nemčija in Avstrija naj pomagata, da se zopet upostavi red!

Žalosten zgled, kam zapelje tista huj-skajoča metoda, ki jo uganjajo mladini! Po tej poti slovanstvo ne bo prišlo do ugleda v svetu.

Naše čete v Ukrajini.

Ko je naznanil avstrijski ministrski predsednik, da se mi ne udeležujemo več vojske na ruskem ozemlju, ampak da je tam vojska za nas končana, se je splošno ta izjava pozdravila z največjem veseljem. Vlada nas je tolažila, da se bo sedaj organiziral uvoz iz Ukrajine in da bomo započeli z Ukrajinci mirne trgovske zveze.

Prišlo je pa takoj drugače. Pokazalo se je, da je notranji nered v Ukrajini tako velik, da je obstoječi vladi nemogoče izpolnovati svoje nam dane obljube. Boljševiki so toliko močni, da se vlada proti njim ne more držati. Boljševiki so radikalni revolucionarji in če se začne revolucija, je vedno tisti na vrhu, ki je bolj radikalen, dokler

se ne naredi s silo red. Ukrajinska rada je sama zaprosila, naj pridejo naše čete v Ukrajino pomagat red narediti.

Nemcev ni bilo treba šele prositi. Ti so kar vkorakali v Ukrajino z veliko armado in bodo seveda, kakor vedno, na svoj energičen način zasegli živila in jih odpeljali na Nemško. Če ne bi Avstrija storila istega, ne bi dobila nič. Poleg tega pa boljševiki, zvesti od Anglije danemu navodilu, v veliki meri uničujejo živila, da jih ne bi vlada mogla nam prodati. Zato so prekoračile avstrijske čete dne 28. februarja mejo Galicije in Bukovine in gredo v Ukrajino — po kruh!

Angleški stroški za agitacijo v časopisju.

Angleži delajo v prvi vrsti s podkupovanjem časopisja. Zato se ni čuditi, da je časopisje v svoji ogromni večini na strani antante. Podkupujejo se z visokimi vsotami veliki, razširjeni listi. Majhnih lističev potem niti kupiti več ni treba, ker ti gredo v svoji omejenosti, kadar je javno mnenje enkrat narejeno, kakor ovce za ovnom. Doslej je izdala Anglija za podkupovanje časnikov v inozemstvu 18 milijonov kron. Zdaj je vlada zahtevala v državnem zboru za „tajno službo“ 5 milijonov kron zviška.

Velikega časnikarskega magnata lorda Northcliffa so naredili za ministra za propagando. Ta posebno premišljuje, kako bi zanesel revolucijo v Avstrijo. Med prebivalstvom se naj širijo listi in brošure, ki naj hujskajo ljudstvo proti lastni državi. V ta namen naj vojni letalci mečejo iz zrakov plovov letake.

Listov, ki Northcliffove namene v Avstriji že izvršujejo, nam ne manjka v vseh jezikih, če tudi nimajo sedaj direktne zveze z angleškim ministrom za propagando.

Srbska opozicija,

vsled katere je Pašić odstopil, stavlja svoje nade v pomoč Italije. Opozicija je bila že prej nasprotnica Pašićeva, ker je Pašić imel neomejeno zaupanje v Rusijo in je mislil, da bo Rusija Avstrijo premagala in pripomogla do Velike Srbije. Sedaj je šel ta up po vodi, in opozicija prihaja na krmilo, ki ni hotela o Rusiji mnogo slišati že prej, in ta sedaj izkuša svojo politično srečo s sanjami o italijanski pomoči. „Mi priznavamo“, pravijo ti srbski opozicionalci v „Giornale d'Italia“, — „da pripada Italiji prvenstvo v Adriji, tembolj, ker niti Srbija niti bodoča jugoslovanska država ne bo pomorska sila (Naši Jugoslovani pravijo drugače!) Nadejamo se, da bo naša dobra volja za zvezo z Italijo našla v domači zemlji dovoljen odmev in da bomo v bodoče imeli Italijo za prijateljico, ne pa druge Avstrije. Odkar je Rusija v razsulu, se Italiji ni bati, da bi ji pretela kaka nevarnost od ujedinjene Srbije“. O krfskem paktu pa pravi srbska opozicija, da ž njim ni popolnoma zadovoljna, zlasti ne, kar se tiče njegovih določb glede notranje uredbe države. Najbrže mislijo tu na dinastijo, ker so v opoziciji republikanci, ki ne marajo kraljestva, ampak stoje na stališču „brezpogojne narodne samoodločbe“.

Srbska kriza.

Dne 25. februarja je pričela zborovati na Krfu srbska skupščina. Navzoči so bili vsi poslanci in člani kabineta. Predsednik A. Nikolić in podpredsednik Lazarević sta odstopila. Skupščina je na predlog drugega podpredsednika poslala vojski brzojavko, v kateri se ji zahvaljuje za njeno hrabro vedenje. Nato je skupščina sprejela zakonski načrt, s katerim se proglašajo vse kupne in prodajne pogodbe, izvršene v Srbiji za česa sovražne okupacije, za neveljavne. Sprejet je bil tudi zakonski načrt glede podpor prebivalstvu v zasedenih krajih Srbije.

Pri tem zborovanju je pa prišlo tudi do ministrske krize. Ker je Rusija sklenila mir in se je Rumunija podala v pogajanja z nami, ki bodo gotovo tudi kmalu privedla do miru, je Srbija še edina, ki stoji tu na Balkanu, zapuščena od vseh svojih bahavih bivših prijateljev, ki so jo nahujskali v vojsko proti nam. Ti dogodki morajo seveda vplivati mogočno na srbske poslance na Krfu.

Ker je pri volitvi predsednika dobil vladni kandidat Gjoko samo 4 glasove večine, je porabil Pašić to priliko, da je odstopil s celim svojim kabinetom. Pašić je pognal Srbijo v vojsko, ali je odstopil za to, da pride na njegovo mesto drugi, ki bi vstopil v mirovna pogajanja? To bomo kmalu videli.

Dr. Stadlerjeva skupina.

O stališču Stadlerjeve skupine je izjavil dr. Pilar: Okolica dr. Stadlerja je uverjena, da Srbi izrabljajo jugoslovanstvo v svoje svrhe, ker oni povsod podpirajo jugoslovansko smer, a se sami nikdar zanj ne izjavljajo in nečejo prevzeti zanj nobene odgovornosti. Srbi bodo v odločilnem trenutku pristopili k vladi in zmagali, med tem, ko bodo Hrvatje ostali v stalnem sporu z državno oblastjo.

Skupina dr. Stadlerja nima nikake zveze z vlado. Radi tega se tudi ne istoveti z dejanji bosenske vlade. Program Stadlerjeve skupine priznava edino le okvir monarhije kot celoto in ne more stati v načelnem nasprotstvu z monarhijo. Seveda je bilo v Bosni mnogo krivic, ali bila je tu tudi neka smer, ki je te krivice hotela izrabit v gotove svrhe. Zemlja je poljedelska in pasivna tudi v mirnih časih, in to se še bolj čuti sedaj v vojnem času. To je privedlo do jako težkih položajev v deželi, zlasti v Hercegovini.

Hrvatje in jugoslovansko vprašanje.

V Zagrebu je začel izhajati nemško pisani obzornik „Kroatische Rundschau“, pri katerem sodelujejo dr. Pazman, dr. Milobar, dr. Šafar, a urednik mu je O. Slavik. List bo zastopal stališče, da so interesi hrvatstva istovetni z interesi monarhije ter pravi: „List je pripravljen sprejemati tudi dopise od takih politikov, ki ne soglašajo z uredništvom do zadnje pičice, samo da ne zapuste stališča hrvaške narodnosti in da ne izdajajo stoletnih pravic svojega naroda za prazne izmišljotine in ki so prepričani, da je pot do sreče hrvaškega naroda, ki ne vodi niti čez Krf niti se mora posluževati sredstev, kakor jih priporočata dr. Korošec in dr. Krek“.

Zahrbtni Srbi.

„Echo de Bulgarie“ priobčuje besedilo srbsko-grške pogodbe iz l. 1913, ki potrjuje da sta Srbija in Grška sklenili, da oropata Bolgarijo v času, ko je Bolgarija branila s svojimi armadami stvar balkanske zveze. Tak „brat“, je pač le še cigan.

Strah za parlament.

Najbolj divji opozicionalni poslanci postanejo krotki, kadar vidijo, da njihova opozicija spravlja obstoj parlamenta v nevarnost. Opozicijo delati je namreč jako popularno, ker se zdi nekako junaško v očeh preprostih ljudi. „Jaz sem vladi odrekal proračun“, reče tak junak, in ljudje mislijo, da vidijo v njem celega kraljeviča Marka. To junaštvo traja toliko časa, dokler si junaki mislijo, Saj bo vlada itak drugod dobi la večino. Sedaj je pa nastopil položaj, da vlada res nima večine za proračun in da misli Seidler: Če moram itak proti državnemu zboru vladata, mi ga pa treba ni. Potem pa izgube poslanci imuniteto in vojaštvu podložni mo-

rajo v armado. To jih omehča. Takrat pa reko, da morajo „ohraniti ljudski parlament“. Tako piše sedaj „Pravo Lidu“, da opozicionalne stranke žele ohraniti parlament in da se posvetujejo o možnosti izhoda iz kritične situacije. V opozicionalnih krogih se razpravlja o nasvetu, naj bi se cela opozicija vzdržala glasovanja o proračunu in vojnih kreditih in naj bi demonstrativno zapustila zborniško dvorano.

To se pravi, da hočejo opozicionalci vladi pripomoči do proračuna, ampak na ta način, da bi njihovi volilci mislili, da so ga hoteli preprediti.

Dnevne vesti.

Iz logaške okolice nam pišejo: „Tako svet plačuje!“ je dejala kača človeku, ki jo je rešil smrtne nevarnosti in ga je za plačilo hotela usmrtiti. V živem spominu mora biti še vsem Logačanom, kako vzorna gozdna in poljska pota je dal napraviti tik pred sedanjo vojno kranjski deželni odbor, na čelu mu sedanji deželni glavar g. dr. Sušteršič. Občina niti pare ni plačala, pač pa še zraven zaslužila. Več takih potov se je po več ur daleč čisto na novo napravilo in v dober stan spravilo. In glejte: Odbor dolenje logaške občine je vstal med prvim in soglasno sklenil, da se sme dr. Sušteršiča grditi, da se mora njegova slika iz občinske pisarne ven vreči in ga izbrisati kot častnega občana te občine! Vse to se je pa zgodilo, ne da bi večina vedela za kaj se gre in uprizorilo je to par oseb, ki v dol. logaški občini ničesar iskati niso imele. O ti grda nehvaležnost! Pa bo tudi ta kača dobila plačilo za svoje delo. — To sem hotel napisati v vednost onim, ki le „Narod“ in „Slovenca“ bero in jim priporočiti, da berejo tudi Resnico, če hočejo vedeti, kaj je resnica.

Hribovec.

V Št. Rupertu so 14 dni najhujši nasprotniki škofa in duhovščine pobirali podpise zoper dr. Sušteršiča in menda tudi zoper kaplana s pretvezo za mir. Kaj je pa pravzaprav napisanega, ti možakarji niso hoteli pokazati — ampak so kar rekli: „Podpiši! Je za mir!“ Dajali so zato cigare in tobak. Povemo zato javno: Podpisi iz Št. Ruperta na dotični poli so ali potvorjeni ali prigoljufani ali pa kupljeni; pravih je le ena petina. — Pristavljamo še: Ali ima Freljihov sin dopust za liberalno politiko?

Poslanec Jarc v Črnomlju. Odkar zboruje državni zbor, je bil poslanec Jarc dvakrat v Črnomlju. Prvikrat je delal zase reklamo s tem, da je kazal na visoke cene kmetijskih pridelkov in živine na Hrvaškem nasproti nizkim cenam na Kranjskem in v Avstriji sploh. Kazal je na pomanjkanje in nezadostno preskrbo kmečkega ljudstva z usnjem, petrolejem i. t. d. Kar je govoril pred letom, to je ponavljal, če tudi v drugi obliki čez leto dni. Človek pa je pričakoval, da bo g. poslanec prišel po enem letu in bo povedal, kaj je vse dosegel in koliko je preskrbel v teh težavnih časih za svoje volilce. Motil se je, kedor je to pričakoval. Pa tudi kaj bi rekli tovariši g. posl. Jarca v Jugoslovanskem klubu, gg. Ravnihar in dr. Ribar i. dr., ko bi se zares zavzel za prepotrebno preureditev cen kmetijskim pridelkom! Govoriti in interpelirati, da se natrese malo peska v oči, mu že dovolijo, a resno delati za preureditev cen in odpravo velikih nedostatkov na kmetih, to ne odgovarja interesom njihovih volilcev in g. Jarc je tudi zelo zadovoljen, da po mnenju njegovih tovaršev in zaščitnikov prazne besede zadostujejo. In tako ostane vse pri starem in ti Belokranjec se zadovolji s praznimi besedami, oddajaj žito in živino po slepi ceni naprej in hodi strgan in bos! Državni zbor je sklenil pooblastilni zakon, s

katerim je vse vojno gospodarstvo izročil vladi. Tako je državni zbor sam iz rok dal gospodarstvo. V državnem zboru naj nastopi Jarc, ne pa pri volilcih, katerim govori le prazne besede!

Poslanec dr. Ravnihar se prav nič ne meni za „posestno stanje“ poslancev Kalanovcev in je imel v njihovem okraju na Rakeku, shod liberalne stranke. Jugoslovanstvo je liberalcem plašč, pod katerim naj bi se pririli med ljudstvo.

V Zagrebu izhajajoče glasilo Ivana Hribarja „Glas Slovenaca, Hrvata i Srba“ se silno huduje nad tistimi liberalci, ko so šli deputativno k deželnemu glavarju dr. Sušteršiču prosit za slovensko gledališče. Pravi da s takim postopanjem „pomagajo“ dr. Sušteršiču da se „socialno rehabilitira!“ Prepuščamo drage volje liberalcem, da to zadevo mej seboj uravnajo kakor vedo in znajo. Vsekako so Hribarjeve politične poteze ali boljše rečeno šivanke — še nekoliko pikantne.

„Slovenski Narod in „Jugoslovanski klub“. V „Slov. Narodu“ z dne 21. februarja čitamo: Tudi Jugoslovanski klub je pozval brzojavno svoje člane, naj se zanesljivo udeležijo sej. Prišli so vsi, razun nekaterih dalmatinskih poslancev, ki do sedaj še niso opravičeni, izvzemši edino poslanca Čingrijo, ki je bolan. Kaj zadržuje doma dr. Baljaka, dr. Ivčevića, dona Prodana in dona Periča, nismo mogli izvedeti. Treba pa bo, da se tudi ti zastopniki opravičijo, kajti narod jih bo sicer strogo sodil zaradi zanemarjanja velikih dolžnosti. In takemu klubu se izrekajo zaupnice! Dalmatincem je v prvi vrsti za to, da izbijajo kar največ za Dalmacijo.

Iz Šmihela v košanski dolini. Zelo lep sestanek imeli so kmečki posestniki duhovnije Šmihel v nedeljo dne 3. februarja 1918. Zbrali so se na povabilo gosp. kurata A. Bojanec z namenom, da ustanove lastno kmetijsko podružnico. V nagovoru smo zvedeli, da je za kmetijsko podružnico vse preskrbljeno, da se bo lahko lepo razvijala. Predsednik c. kr. kmetijske družbe g. msgr. dr. Lampe nam je pa pojasnil v daljšem govoru, kaj se vse tirja sedaj od kmeta z ozirom na živinorejo in pridelke. Res veliko se zahteva in se bo še zahtevalo, zato bo pa kmečki posestnik tudi povzdignil svoj glas ko se bo odločevalo za pravico posameznih stanov. Zato kmetije, združujte se, predvsem vsi v kmetijske podružnice! Ravno vojska nam je pokazala, kake vrednosti za kranjsko deželo je bila ravno kmetijska družba. Sprejel se je soglasno predlog gosp. Bojanca, s katerim se izreka zahvala c. kr. kmetijski družbi in pa deželnemu odboru za vse, kar sta storila za kmeta v času vojske. — Predsednikom podružnice je bil soglasno izvoljen g. kurat Anton Bojanec.

Liberalni shodi. Dne 10. maja gre v dr. Gregoričev okraj (Kamnik) govorit dr. Tavčar, v dr. Pogačnikov (Št. Peter) Ribnikar, v Škofji Loki pa bosta kar dr. Triller in prof. Jarc skupaj nastopila. Kaj bo neki dr. Tavčar vedel lepega povedati o dr. Gregoriču, kako bo Ribnikar hvalil dr. Pogačnika? Kakor se vidi liberalni „demokratje“ lepo zase izkoriščajo zmešnjavo, ki jo je naredil prelat Kalan s svojim časopisjem.

Mladini komandirajo. Poročali smo, da je „Narod“ nekaj vedel povedati od „zanesljivega“ poročevalca o nekih pogajanjih, ki se vrše za spravo med pristaši kmečke in Kalanove stranke. „Slovenec“ je tisto poročilo zavrnil kot neresnično. Mladini so pa divji. V „Jugoslovanu“ kratkomalo prepovedujejo, da ne sme v S. L. S. noben poslanec, ki je pristopil svoj čas v Kmečko stranko. Ta strah mladinskih c. k. profesorjev je tudi prazen, ker dokler se Kalanova stranka ne iznebi mladinskega balasta, je itak nemogoče, da bi trezni in pametni politiki šli ž njo. Čudno pa je, da se duhovniki v S. L.

S. puste terorizirati od te mladinske družbe. Pred prag naj postavijo hujskače, pa bo kmalu pot k miru prosta!

Tudi — „politika“. Dr. Lovro Pogačnik, ki več govori, kakor misli, je očital čisto brez potrebe drž. poslancu Schürffu, da je „skrivac“, sebe je pa dr. Lovro Pogačnik povzdigoval kot velikega junaka. Schürff je dr. Pogačniku odgovoril, da je to obrekovanje. Poslala sta si po „viteškem“ običaju svoje zastopnike, in konec je bil, da sta dr. Pogačnikova zastopnika morala izreči obžalovanje in preklicati očitaje.

Prst božji. Piše se nam: V št. 10. je „Resnica“ omenila, da se kaže v tem prst božji, ker je Rusija tako ponižana, ki je največ zakrivila, da se je pričela svetovna vojna. Bilo bi zanimivo objaviti še tiste dogodke, ki so se vršili v Belgradu pod poslanikom Hartvigom pred izbruhom vojske. Ruska vlada je zmeraj preganjala katoliško cerkev in proti sv. Očetu se je celo odurno obnašala. Ranjki kanonik Jeran mi je enkrat rekel: „Oh, to bo še Bog tepel Rusel!“ Kaj bi Jeran danes rekel?

Izprijena mladina. V Celovcu je stal pred porotniki 18 let stari Artur Majoran, ki je zadavil gospo Berto Futt v njenem stanovanju. Pred porotniki je bil obsojen na 12 let težke ječe. V Ljubljani je bil pred porotniki mladoletni France Kikelj, ki je zabodel gostilničarjevo hčerko Fani Donajevo. Priznal je, kako je pripravil umor, porotna obravnava je podala živo sliko pokvarjene mladine. Porotniki so pa zanikali umor in Kikelj je bil obsojen na tri leta težke ječe. Na Dunaju je stala pred porotniki 17letna deklica, ki je ukradla denarno pismo, v katerem je bilo 4000 K. Zagovarjala se je, da je mislila, da je v pismu samo 200 K. Porotniki so jo oprostili. Istega dne je stala pred dunajskimi porotniki služkinja, ki je gospodinji iz zaprtega stanovanja ukradla raznih stvari za 2000 K. Porotniki so krivdo zanikali. Obtoženka je ostrmela, ko je čula oprostitev.

Državni prispevek za draginjske doklade ljudskošolskemu učiteljstvu. Pododsek proračunskega odseka, se je pogajal z vlado glede državnega prispevka. Načelno se je pogodilo, da se podeli za l. 1918. učiteljstvu draginjska doklada v meri štirih nižjih razredov državnih uradnikov. Dne 28. svečana je bilo v parlamentu posvetovanje učiteljskih zastopnikov vseh narodov. Splošno se je izražala zadovoljnost s predlogo, ki jo je predložil vladi pododsek. Če ne bo posebnih ovir, bo proračunski odsek kmalu rešil to vprašanje. Debata o draginjskih podporah učiteljstvu je bila tudi v c. kr. kranjskem deželnem šolskem svetu. Sprejel se je sklep, da se prezidij c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega obrne do centralne vlade z nujno prošnjo, naj zato, ker dežela ni zmožna iz lastnih sredstev nositi veliko breme draginjskih doklad, centralna vlada izposluje, da dobi učiteljstvo, ki se nahaja v skrajni bedi, popolno draginjsko doklado. — V istem smislu se je obrnil do centralnih mest tudi kranjski deželni odbor z obširno promemorijo, v kateri se povdarja nujna potreba državne pomoči in zlasti razkrivajo napake, ki so tako otežile izvršitev zadnjega nabavnega prispevka ter priporočajo enostaven način razdelitve, ki bo omogočil, da učiteljstvo takoj dobi zaželjeno pomoč.

Letošnji poletni čas se prične dne 1. aprila.

Misijonarji in vojska. Vsled vojske je odtegnjenih misijonskemu delu 2200 duhovnikov, 1500 bratov in 1000 redovnic. 400 francoskih misijonarjev je padlo na bojnem polju, od 2000 nemških misijonarjev je 300 padlo, 600 je ranjenih. Ker ni naraščaja, je bodočnost misijonov jako žalostna. Da bi

se zanesel evangelij v vse pokrajine sveta, bi bilo treba 50.000 misijonarjev.

Starejši letniki. Ministrski predsednik in domobranski minister sta izjavila, da se starejši letniki (čez 50 let) sedaj ne uporabljajo za vojaško službovanje. Vsak nasprotni slučaj naj se takoj naznani domobranskemu ministru.

Morilka vojska. Na rusko-poljskem ozemlju je 980.000 vojaških grobov na 1800 pokopališčih.

Štiri solnca na nebu so pred nekaj dnevi videli v Rotterdamu, desno in levo je bilo poleg solnca po jedno solnce, ravno nad pravim solncem pa tretje. Vsa štiri solnca so bila precej natančno in ostro začrtana in so nudila zelo čuden prizor, kar pa se na Holandskem ne vidi posebno redko, toda navadno le po 3 solnca.

Umorjenega so našli v Clevelandu v Ameriki Slovenca Mihaela Ljubšiča. Policija je prijela kot morilca dva Slovenca Bemiča in Filipa Petana. Prejšnji pondeljek okoli polnoči je bil ubit rojak Mihael Ljubšič, stanujoč na 955 Addison Rd. Policija je našla njegovo mrtvo truplo zgodaj zjutraj v torek na novoletni dan. Ljubšič je imel vso lobanjo razbito. Udarec je moral biti prizadjan s težko železno palico ali cevjo. Njegovo truplo so našli nekoliko korakov proč od njegovega doma. Nekoliko ur po umoru so detektiv Sinek in Mock ter policista Calaghan in Serbach aretirala rojaka Bemiča in Filipa Petana. Bemič stanuje na 911 Addison Rd., Petan pa na 1028 E 61. St. Proti obema je policija dvignila obtožbo za umor. Osumljena sta, da sta imela najbrže prepir z Ljubšičem, in tekom prepira sta ga z železnim drogrom tako stopala, da je na mestu zdihnil. Zakaj so se prepirali ni natančno znano, trdi se, da radi premoženja. To je četrti umor tekom dveh tednov v slovenski naselbini.

Kako je žena od mrtvih vstala. Iz Clevelanda v Ameriki poročaja: Od mrtvih je vstala Mrs Simko. Kakor je danes živa in zdrava, je bila še v torek mrtva. Sedaj je pa zopet živa. Njen mož, Jurij Simko, je pogrešal pred tremi tedni svojo ženo. Vse iskanje je bilo zaman. Kmalu potem so našli na pokopališču Calvary mrtvo truplo neke ženske in poleg nje steklenico s strupom. Ker se ni nihče oglasil za truplo so prepeljali truplo v zdravniško šolo, da se radevedni dijaki učijo ter truplo razrežejo. O tem je zvedel Jurij Simka in je hitel na vseučilišče, kjer je truplo spoznal za truplo svoje žene. Nemudoma je dal truplo prepeljati domov in priredil je velik pogreb, ki ga je veljal nad 400 dolarjev. S tem bi bilo vse končano, toda v sredo zjutraj stopi Simkova žena hipoma v Jurjevo stanovanje, kjer je Jurij po pečlarskem načinu si pripravljaj za jutrek. Le pomislite strah Jurja, ko je videl svojo ženo pred seboj, ki je od mrtvih vstala! Kaj še, v Akronu je bila pri svojih prijateljicah in prijateljih, kjer se je zabavala, ko nečeno pa se je vrnila k možu. Sledilo je nekaj prerakanja, vnih 400 dolarjev je šlo Jurju po glavi, ki jih je plačal za „pogreb“ napačne „boljše polovice“. Jurij pa bo moral še enkrat plačati pogreb, če žena prej umrje kot on.

Gospodarstvo.

Obdelava zemljišč. — Nova naredba.

Največja skrb je danes spomladanska obdelava naših zemljišč. Težave so od dne do dne večje. Od poljedelca se vse zahteva, a kdo mu pomaga? Če država potrebuje industrijskih izdelkov, da tovarnarjem delavcev, strojev, sirovin in vsakovrstnih olajšav in prednosti na razpolago. Kmet dobi pa — naredbe.

Sedaj je stopila v veljavo ministerialna naredba z dne 31. januarja 1918 (drž. zak.

št. 37), ki ukazuje, kako se naj polja obdelajo letos. Iz te dolge naredbe opozarjamo samo na nekatere stvari. Namen je, določiti, kako se naj v vojnem času poljedelski obrat ohrani, da čisto ne propade.

Ukaz se glasi, da se morajo vsa polja obdelati. Če ni mogoče vsega obdelati, se ne smejo slabša polja obdelovati, da bi se boljša zanemarila. Izjeme naj določi okrajno glavarstvo.

Žetvene komisije naj skrbijo za pomoči potrebne gospodarstva. Če bi se vkljub odredbam žetvene komisije obdelava ne izvršila, mora občina vmes poseči in jih obdelati. Občina ima tudi pravico, da porabi za poljsko delo neizrabljen zemljišč. Občine morajo imeti zapisnik vseh neobdelanih zemljišč. Če občina ne izvrši svoje pravice, da sama obdelata zemljišče, mora ga okrajno glavarstvo oddati v obdelanje tretji osebi, in zlasti se naj skrbi, da se obdelata z žitom in z okopavinami. Posesniku zemljišča se prizna primerna odškodnina.

Žetvene komisije postavi okrajno glavarstvo, ki mora paziti na to, da so načelnik in člani samo take osebe, od katerih je gotovo, da bodo kos svojemu poslu. Načelnik žetvene komisije izvršuje sklepe in more zahtevati zato tudi pomoč županstva. Žetvene komisije imajo sklepati o vseh najraznovrstnejših zadevah, ki se tičejo kmetijskega gospodarstva, ne le poljedelstva, ampak tudi živinoreje, pašništva itd. Zlasti imajo žetvene komisije skrbeti za to, da se pri pomanjkanju delavne živine in orodja preskrbe v okvirju občine potrebnim posestnikom orodje, stroje in živino s tem, da se zahteva kot pomoč od onih, ki so s tem preskrbljeni. Trgovci s poljedelskimi stroji so zavezani prepustiti stroje in motorje za kmetijsko porabo. Zato se določijo primerne odškodnine, ali se pa posestniki med seboj domenijo.

Nazadovanja kmetijskega pridelovanja je v prvi vrsti krivo to, da manjka živine, orodja, krmil, semen in splošno vseh pripomočkov. Zato se morajo vse množine, ki so kod na razpolago, splošnosti oddati. Če je bilo zemljišče skozi več let v najemu, in če se sedaj najeminska pogodba razdere, ima posestnik zemljišča skozi 6 mesecev predkupno pravico do živine in orodja, ki ga ima najemnik, zato da ne izgubi posestvo za nadaljnjo obdelavo potrebnih pripomočkov, ako bi jih hotel bivši najemnik vzeti proč.

Politične oblasti so dolžne pri vseh gospodarskih odredbah poslušati svet izkušenih poljedelcev. Zato se ima pri vsakem okrajnem glavarstvu postaviti poljedelski svet za dotično glavarstvo. Enako se mora sestaviti pri deželni vladi deželni poljedelski svet. Politična okrajna in deželna oblastva so dolžna predno izdajo naredbe gospodarskega značaja — izvzemši kazenske stvari — zaslišati mnenje poljedelskega sveta.

Okrajna glavarstva imajo tudi, oziraje se na krajevne razmere, določiti roke, v katerih morajo biti gotova dela opravljena.

Tako naredba. Seveda, če bi mogla oblast dati kmetom tega, kar jim manjka za obdelavo, ne bi bilo sploh naredbe treba, ker bi kmetje že sami vse naredili, kar je treba. Naj zato oblast skrbi, da se vsaj to malo še ohrani kmetom, kar imajo vprežne živine, orodja in semena! Oprostiti je treba vojaške službe ali vsaj dati daljše dopuste za obdelavo zemljišč neobhodno potrebnim možikom. Sicer najlepša naredba ne bo nič pomagala!

Osredna komisija za živinski promet je zborovala te dni na Dunaju. Kranjsko deželo je zastopal dež. glavar dr. Šusteršič, kranjsko deželno komisijo c. kr. vladni svetnik pl. Detela, deželno mesto za vnovčevanje

živine pa nadzornik Legvart in svetnik Bukovec. — Zborovanje je bilo iz vseh dežel zelo dobro obiskano. Od vseh strani se je povdarjalo, da naši poljedelci nikakor ne morejo več dati zahtevane množine živine in da naj se Ogrska prisili, da stori svojo dolžnost. Ogrska doslej ni dala, kar je bila dolžna. Vsled tega je morala Avstrija dati toliko več. Vladni zastopniki so potrjevali, da se je dosegel v zadnjem času z Ogrsko dogovor, da bo odslej v večji meri dobavljala za armado živino pa tudi za civilni konsum v Avstriji. — S posebnim zadovoljstvom beležimo, da se je vladni svetnik pl. Detela zavzel zelo toplo za našo deželo in naše živinorejce ker je zastopnik ministerstva izrecno povdarjal, da bo njegova izvajanja treba upoštevati. — Kranjski je bilo prvotno za mesec februar predpisanih 9600 glav. Zoper to je ugovarjala deželna komisija. Deželni odbor pa je s točno podrobno utemeljitvijo v rezkih besedah protestiral zoper to visoko pretirano zahtevo. Ta protest je imel precejšen uspeh. — Števililo se je močno skrčilo. Na dunajski konferenci se je tudi od vseh strani povdarjalo, da morajo živinske cene v Avstriji biti enake onim na Ogrskem. — Velika krivica je, da vojaštvo plačuje na Ogrskem mnogo višje cene kot v Avstriji. To pa v škodo avstrijskim živinorejcem. Poljedeljsko ministerstvo bo to stališče zastopalo napram drugim ministerstvom, ki imajo v tej zadevi soodločevati. Razprave so trajale dva dni.

Rekvizicija in še kaj. Iz Dobropolj nam poročajo: Za krompirjem, senom in žitom je prišla na vrsto mast. Te dni gre komisija po občinah od hiše do hiše. Kdor je zaklal kako prase, pa naj je bilo še tako zanikrno, mora dati kolikor mu določi komisija, neoziraje se, ali bo imela dotična družina dovolj zabele ali ne. Dati mora tisti, ki je prešiče doma zredil, kakor tisti, ki ga je kupil za zakol. In kako „natančna“ je komisija! Mast smo že oddajali pred tedni kolikor nam je ukazalo županstvo, toda ako se je komisiji zdelo to premalo, zahteva še na novo, oziroma, da se dopolni kolikor je bilo premalo. V Zagorici je neki bajtar dal 5 dkg premalo — prešiček je ob zakolu tehtal 70 kg — in ker se mu je pretrapasto zdelo, da bi še primanjkljaj 5 dkg dopolnil je slavna komisija udrila v njegovo hišo in omaro, poiskala lonec z mastjo in ga zmagoslavno nesla tja, kjer se je zbirala mast, da 5 dkg masti še dobe. Ali je pa slavna komisija bila povsod tako „natančna“? — Letos imamo v obče malo zabele, a še to kar imamo, moramo oddati, oziroma zameniti za drugo blago. Kmetu manjka petroleja, sladkorja, usnja, blaga za obleke pa hajdi v Ljubljano, da kaj dobiš. Za sam denar v ljubljanski trgovini ne dobiš ničesar. Še pogleda te ne. Šele potem, ko mu pomoliš pod nos, kos slanine, lonec masti, košaro jajec, za moko ali kaj podobnega še ne marajo več — se ljubljanskemu trgovcu omehča srce in potem dobiš kar hočeš seveda brez kart: tobak, sladkor, obutev, petrolej in sploh vse kar potrebuješ. Vlada, ki skrbi, da dobi od nas žito in mast, naj skrbi, da dobe trgovine na deželi tudi dovolj blaga iz mest, oziroma, da bo trgovec v mestu moral oddati svoje blago za denar, ne pa samo za — mast in podobne reči. Brez teh reči v mestih ničesar ne dobimo, toda če jih donašamo, smo vedno v nevarnosti, da nam jih ne zapleni orožništvo. Nam je prepovedano izvažati jajca, mast, meso, kmetijske pridelke, a mestnim trgovcem ni prepovedano kupovati. Nehajte vendar rekvirirati pri nas, ko smo že dovolj izčrpani in pojdite raje gledat zaloge, ki jih morajo imeti ljubljanski trgovci, oziroma tisti ki so ž njimi v zvezi in tam „rekvirirajte“, bo gotovo lažje in izdatneje, kakor tistih 5 dkg

masti v Zagorici. Poglejte tudi kako morejo v Ljubljani oddajati petrolej, sladkor in druge reči brez kart, a mi jih še na karte dobiti ne moremo. — O te karte! Kako je drag tisti košček papirja in nič vreden! Karte za obleko. Tisti hip, ko so upeljali karte za oblačilno blago, je blago izginilo, in sedaj kupujemo karte. Dobimo jih v Laščah v šoli. Karta stane 1 K. In koliko kart vzameš toliko kron plačaš! Pri nas so stranke, ki so dale 5—6 K za karte, v mirnem času je ta denar otroka oblekel, a ko greš s kartami po blago v Ljubljano, ga ne dobiš za denar, ako špeha ne neseš seboj. Sedaj nam poberite špeh, potem pa ne bomo imeli ne špeha ne obleke. Obetajo nam, da bodo pobirali zopet krompir. Ja, ali misli vojni-zitni zavod v Ljubljani in pa okrajno glavarstvo, da pri nas krompir 4 krat obrodi na leto? Krompirja smo že odali za naše razmere velikanske množine. Vrh tega smo imeli vojaštva vse polno in ga imamo še sedaj in vrh tega še mnogo ujetnikov in vse to hoče krompir, krompir, krompir!

Vprašanje o prašičereji — rešeno.
Rešilo pa ga je rekviriranje masti in slanine, ki se je vršilo minule dni pri nas na kmetih. Mast in slanino so plačevali po smešnih cenah, t. j. precej pod 10 K za kg. Krogom, ki so določili take cene, se naj zahvalijo meščani in delavci, če bodo jedli v bodoče še slabše zabeljene jedi nego so jih dosedaj; kajti cene pod 10 K za kg so za povzdigo prašičereje naravnost odločilne. Kaj imajo gotovi krogi našega kmeta res še za tako neumnega, da jim bo redil prašiče za take cene? Kaj res menijo, da je naš kmet še vedno tako neumen, da vrjame, da bodo konzumenti dobili mast in slanino za smešno nizko ceno? Kam bo izginil ogromen dobiček? Pa ne, da bi stal aprovizacijski aparat toliko? Sicer pa se postopa z rekviriranim blagom tako samovoljno, da se bodo gotovim krogom kar lasje ježili — ko pridemo z resnico na dan. Naravnost neznosna pa je predrzna, samovoljna in brezobzirna rekvizicija sama. Izmed vseh okrajnih glavarstev prednjači tudi to pot ono v Litiji.

Lokalna železnica Šmohor-Koče-Muta na Koroškem se je otvorila prometu.

Kuharice, natakharice,

rabimo nujno za častniške kuhinje v vojnem ozemlju. Ponudbe z natančnimi podatki gleče nastopa, npravstvenim in službenimi spričevali sprejema etapno poveljstvo II. Ljubljana, Dunajska c. 31, pritličje.

Državni zbor.

Dunaj, 6. marca 1918.

Včeraj je bil min. predsednik pri cesarju, sinoči je zboroval ministrski svet in je zborovala komisija opozicijonalnih slov. strank. Večina za vojne kredite pa še vendar ni gotova. Dunajsko časopisje je prineslo jutranje pridige na naslov opozicijonalnih strank. Prigovarjanja, zmerjanja, groznje!

Poljaki so v opoziciji navidez zaradi holmskega vprašanja, toda ne motimo se, ako trdimo, da razburja naše Poljake bolj dejstvo, da se poleg samostojne svobodne Ukrajine ne bodo mogle vzdrževati sedanje nezdrave razmere v Galiciji, kjer je Poljak gospod a Ukrajinec hlapec in da bodo morali postati tudi v Galiciji Ukrajinci vsaj ravnopravni s Poljaki. Sanje Poljakov, da bo vsa Galicija v območju poljskega kraljestva, se ne vresničujejo in zato je sedaj v njihovih vrstah tak nemir in tolika zmešnjava. Klub je komaj dobil načelnika, pa se je zopet zahvalil za to čast in breme, ker notranji boji v klubu nobenemu načelniku ne delajo veselja. Kadar se konsolidirajo razmere v poljskem klubu, potem se šele bode videlo, ali pojdejo Poljaki trajno z nemškimi strankami, ali pa pojdejo s Čehi in Jugoslovani. In tedaj se bodo ustalile razmere tudi v zbornici.

Takoj začetkom se je ministrski predsednik prečital ob veliki pozornosti zbornice **sklenjeni mirovni dogovor z Rumunijo** ki določa v glavnem: Rumunija odstopi zaveznikom vso Dobrudžo. Urejenje meje ob ogrski meji je Rumunija načelno sprejela, kakor tudi primerne uredbe gospodarskega značaja. Rumu-

nija se zaveže takoj razorožiti osem divizij in ko nastopi mir med Rusijo in Rumunijo razoroži vso armado. Rumunija se zaveže podpirati prevoz zavezniških čet preko Moldave in Besarabije v Odeso.

Ta dogovor je stopil takoj v veljavo, a mirovna pogodba se podpiše v 14. dneh.

Na to je finančni minister Wimmer pojasnjeval potrebo vojnih kreditov, a minister za deželno brambo pl. Czapp je odgovarjal na interpelacijo, ki so jo včeraj stavili zaradi vračujočih se vojnih vjetnikov. Nato se je razprava vršila dalje. Govorili so Baxa, Serbec, Seitz, Künzl, Steska in Pohorecki. Do hrupnih prizorov je prišlo med govorom poslanca Seitzja, ki je odklanjal vojne kredite.

Vsporedno s posveti zaradi glasovanja o proračunu in vojnih kreditih tekó posvetovanja zaradi vdeležbe pri posvetovanju o ustavnih reformah. Slovanske stranke bi bile voljne vdeležiti se posvetovanj, ako se jim zagotovi, da se bodo vzele za podlago posvetovanjem deklaracijske izjave. Manj itak ne morejo zahtevati. Kakor smo že opetovano povedali, si od teh posvetovanj ne moremo obetati posebnih vspehov.

Dunaj, 7. marca.

Proračunski provizorij je bil v drž. zboru sprejet z 240 proti 121 glasovi. Vojni krediti z 203 proti 165. Poljaki so se glasovanju odtegnili. Dalmatincev ni bilo v drž. zbornici baje radi „prometnih težkoč“.

Nemški listi izrabljajo stališče Poljakov in pravijo, da glasovanje Poljakov kaže, da je treba Galicijo izločiti, češ, da bo tako pozitivno delo v državnem zboru mogoče.

Kranjska deželna banka v Ljubljani.

Najvarnejše in najugodnejše se naloži denar v pupilarnovarnih 4½% zastavnih listih in 4½% komunalnih zadolžnicah Kranjske deželne banke. Letne obresti čistih 4½% brez odbitka kakršnegakoli davka.

Daje **hipotekarna** in **komunalna** posojila. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun pod najugodnejšimi pogoji.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

financira vojaške dobave in aprovizacijske kupčije. — Daje predujme na blago. — Eskomp-tira menice, fakture in terjatve. — Pospešuje trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz. — Vloge na knjižice obrestuje po 4%. — Vloge na tekoči račun po dogovoru.